

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Полухович О. Цифровізація судочинства у контексті реформування судової системи України. Наукові праці. 2024. Вип. 5. С. 40-45.
3. Згама А.О. Цифрове правосуддя та проблеми кібербезпеки: сучасні виклики. Актуальні проблеми правознавства. 2024. № 3. С. 112-120.

Шеремет Д.О

**Науковий керівник: Острогляд О.В., к.ю.н., доц.,
доцент кафедри права та правоохоронної діяльності,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир**

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРОСТИТУЦІЇ: ЗА І ПРОТИ

В Україні раніше проституція розглядалася в якості злочину, проте у 2006 році вона була декриміналізована, і відповідно стаття була змінена. Нині ст. 303 КК України передбачає відповідальність за сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією. В той час як сама проституція є адміністративним правопорушенням, що визначається у ст. 181-1 Кодексу про адміністративні правопорушення.

Що ж стає на перешкоді легалізації проституції? Легалізація передбачає, що держава за конкретних умов дозволяє секс-роботу. Секс-працівники можуть офіційно працювати, мати трудові контракти, платити податки, а також мати доступ до пенсійного страхування, лікарняних, соціальних виплат. Проте існує і інший бік.

Слід поглянути на досвід країн, які вже легалізували проституцію. Наприклад у Данії з 1999 р. купівля та продаж сексу дозволені, але борделі та сутенерство офіційно заборонені. Данія стала транзитною та цільовою країною для жінок з Болгарії, Румунії, Нігерії, Бразилії тощо. Легалізація створила сприятливі умови для діяльності сутенерів і торговців людьми, оскільки попит високий і ринок «відкритий» [3].

Таким чином нормалізація породжує попит, а попит - пропозицію. Щоб зменшити витрати, підприємці робитимуть пропозицію дешевшою — внаслідок цього існує ризик експлуатації мігранток, які погоджуються на менші умови оплати, або тих, хто не має інших варіантів працевлаштування.

В свою чергу криміналізація може знизити попит на сексуальні послуги, оскільки потенційні клієнти можуть уникати ризику бути затриманими або оштрафованими. Якщо клієнти не можуть легально придбати секс-послугу, це може зменшити обсяги індустрії. Проте це також може створити умови для ізоляції та незахищеності секс-працівників.

У випадку криміналізації працівники секс-індустрії можуть бути змушені працювати у менш безпечних умовах, часто в таких, де є ризик насильства з боку клієнтів або сутенерів. Вони не можуть звернутися до поліції за допомогою, оскільки бояться бути арештованими або оштрафованими, що ще більше підвищує їхню вразливість.

За спостереженнями, там де криміналізація поширена, це часто призводить до того, що проститутки та їх клієнти опиняються в небезпеці та стають легкою мішенню для організованої злочинності. Не зважаючи на різноманітність підходів і заходів протидії проституції, сексуальна експлуатація і торгівля людьми залишаються серйозними проблемами в Америці. Згідно з дослідженням Управління з контролю за наркотиками та злочинністю, від 14 500 до 17 500 осіб в США стають жертвами торгівлі людьми щорічно, і багато з них потрапляють в проституцію [4].

Шведська (відома також як скандинавська, північна, нордична) модель боротьби з проституцією – це правова концепція, спрямована на боротьбу з попитом як основною причиною існування проституції. Цю систему було запроваджено у Швеції 1999 року, вона

передбачає кримінальну відповідальність для сутенерів і клієнтів проституції, але звільняє від відповідальності проституйованих осіб, пропонуючи їм допомогу для виходу з проституції і різні види підтримки, зокрема психологічну, правову, матеріальну [5].

Саме таких підхід є вкрай ефективним, адже він націлений саме на боротьбу з попитом на проституцію, а також пропонує широкий спектр підтримки та допомоги для людей, які хочуть залишити проституцію, включаючи освіту, професійну підготовку, житло та психосоціальну допомогу.

Порівняльне дослідження після запровадження Нордичної моделі показало, що в Норвегії суттєво знизилися рівні серйозного фізичного і сексуального насильства: кількість зґвалтувань зменшилась на 48 % (тобто майже в 2 рази), ударів кулаком – на 38 %, насильство з боку постійних клієнтів знизилось на 65 %, а насильство з боку незнайомої людини в машині зменшилося на 60% [4].

Крім скорочення обсягів проституції і торгівлі людьми, скандинавська модель – хороший приклад зменшення рівня насильства проти жінок. Із 1999 року, тобто за майже 20 років, жодну проституйовану жінку у Швеції не вбив клієнт чи сутенер, тоді як за 30 років у Нідерландах, де проституцію легалізовано, вбито 127 жінок у проституції, у Німеччині 69 жінок убито і 28 зазнали замаху на вбивство лише за 13 років – з 2002-го до 2015-го. Це при тому, що кількість убивств у Швеції на одиницю населення навіть трохи більша, ніж у Нідерландах і Німеччині [5].

Загалом, результати досліджень підтверджують ефективність Нордичної моделі як способу зменшення насильства в секс-індустрії. Криміналізація попиту, при тому що знижує рівень проституції, також має суттєвий позитивний ефект на зменшення насильства з боку клієнтів та сутенерів, а також на зниження ризиків для життя та здоров'я жінок, залучених у цю сферу. Таким чином, Нордична модель виявляється більш ефективною, ніж легалізація проституції, у забезпеченні безпеки секс-працівників і боротьбі з насильством та експлуатацією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради. 2001. № 25–26.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X.
3. Eshete, S.L. 2012. The Relationship between Prostitution and Sex Trafficking: The Case of Sweden and Denmark. Retrieved from <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=2302008&fileId=2302017>
4. Луценко О.А., Павлівна Г.Д. Міжнародно-правовий досвід запобігання проституції: найпоширеніші моделі застосування. 2012. URL:<https://sci-conf.com.ua/ix-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-innovative-development-of-science-technology-and-education-6-8-06-2024-vankuver-kanada/>
5. Зайцева О. Шведська модель боротьби з проституцією: протидія, а не комфортизація. 2018. URL:<https://genderindetail.org.ua/season-topic/seksualnist/nordic-model.html>